**ЈАВНА МЕДИЈСКА УСТАНОВА**
**РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ**
**ПЈ Пословни инжењеринг и ИТ**

Кнеза Вишеслава 88, 11030 Београд
Телефон: (011) 254 22 66; Факс: (011) 254 22 66; E-mail: poslovniinzenjering@rts.rs

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА**
**ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**
**Београд, Делиградска 16**

**04.04.2017.**

**Предмет: Изјашњење на захтев Заштитника грађана по основу примене законских прописа у поступку одлучивања по поднетим захтевима за ослобађање од плаћања таксе за јавни медијски сервис**

На састанку одржаном у просторијама Заштитника грађана дана 13.03.2017., коме су присуствовали представници Заштитника грађана Наташа Јовић, Драгана Маринковић, Ана Давидовић и Петар Глишић и представници РТС-а Жарко Палија и Ксенија Вујовић, разматрана су питања везано за примену законских прописа, методе тумачења законских прописа у поступку одлучивања по поднетим захтевима за ослобађање од плаћања таксе за јавни медијски сервис, као и проблеми са којим се суочавамо у самом поступку обраде примљених захтева. Од стране Заштитника грађана, на поменутом састанку смо замољени да упутимо писано изјашњење о броју примљених захтева, структури и проблематици произашлој из структуре приспелих захтева за ослобађање од обавезе плаћања таксе за јавни медијски сервис (неуредни-непотпуни-нејасни захтеви), броју извршилаца на овим пословима, као и мишљење неког од надлежних органа по питању једночланог домаћинства и храниоца породице у вишечланом домаћинству (из члана 42. став 1. Закона о јавним медијским сервисима).

У вези са изнетим захтевом Заштитника грађана изјављујемо следеће:
**Ослобађање од обавезе плаћања таксе**, врши се у складу са одредбама члана 42. Закона о ЈМС. Правилником о спровођењу поступка по захтевима поднетим за ослобађање од обавезе плаћања таксе за јавни медијски сервис (усвојен од стране Управних одбора РТС-а и РТВ-а), ближе је уређено спровођење самог поступка ослобађања.
Закон о јавним медијским сервисима у члану 42. предвиђа да се:
"Од обавезе плаћања таксе ослобађа се физичко лице, **власник** мерила електричне енергије, које живи у једночланом домаћинству или је хранилац породице у вишечланом домаћинству, уколико је:

1) особа са инвалидитетом са 100% телесног оштећења;
2) особа са инвалидитетом са мање од 100% телесног оштећења, ако јој је, у складу са одредбама посебних прописа, признато право на додатак за туђу негу и помоћ;
3) лице које је трајно изгубило слух или слепо лице;
4) корисник права на новчану социјалну помоћ;
5) пензионер са минималном пензијом;
6) физичко лице корисник више мерила електричне енергије, за мерило електричне енергије у стамбеној јединици, односно пословном простору, који се не користи".

У складу са чланом 42. став 1. од обавезе плаћања таксе ослобађа се физичко лице, **корисник** („власник" – појашњење дато у мишљењу Министарства културе из прилога) мерила електричне енергије, које живи у једночланом домаћинству, или је хранилац породице у вишечланом домаћинству. То значи да први услов који мора да се испуни, је да подносилац захтева који је корисник мерила, живи у једночланом домаћинству (то значи да живи сам) или да је хранилац породице у вишечланом домаћинству (тј да се ради о лицу које у вишечланој породици једини остварује приходе (запослено лице/пензионер). Овај услов за ослобађање физичког лица, корисник мерила мора испунити са још једним од услова из тачке 1-6) истог става (кумулативно). Министарство културе и информисања такође је дало своје мишљење овим поводом, наводећи следеће: *„Да би корисник мерила електричне енергије могао бити ослобођен од плаћања таксе за јавни медијски сервис, потребно је да буде испуњен основни услов, а то је да он живи у једночланом домаћинству (што значи да у стамбеној јединици живи сам) или да је хранилац породице у вишечланом домаћинству (домаћинство у којем живе две или више особа од којих средства за живот обезбеђује само лице које је корисник мерила електричне енергије). Уколико је тај основни услов из става 1. испуњен, у тачкама 1-6) набројани су случајеви у којима физичка лица могу бити ослобођена плаћања таксе".* У прилогу извештаја достављамо комплетно мишљење Министарства културе и информисања бр. **345-014-61/2016-04.**

У 2016. и почетком 2017. године, на адресу надлежне службе РТС (Служба пословни инжењеринг) је стигло **близу 100.000 захтева** за ослобађање од плаћања таксе за јавни медијски сервис (захтеви се упућују поштом, путем имејла, а могу се доставити лично на шалтеру надлежне службе РТС-а). Примљени захтеви селектовани су по датуму пријема и преузимају се у поступак решавања по редоследу датума пријема, у складу са законом (ЗУП) и уз поштовање принципа једнообразности. Захтеви упућени током фебруара, марта и априла месеца 2016., чине приближно 55% укупног броја примљених захтева.

Један од значајнијих проблема који се издваја код примљених захтева поднетих од стране како физичких тако и правних лица, јесте чињеница да је преко 60% достављене документације непотпуно, нејасно, поднето у слободној форми или са неважећом документацијом, што је увелико отежало и успорило обраду и доношење коначних одлука. Како се у поступку решавања захтева морају поштовати начела Закона о општем управном поступку, предвиђених чланом 42. Закона о јавним медијским сервисима, у поступку решавања захтева поштујемо начело пружања помоћи странци, водећи рачуна да незнање и неукост странке не буду на штету права која им припадају. Странкама се у већини случајева доставља допис за допуну документације, при чему им се пружа шанса да се изјасне о свим чињеницама које су од значаја за одлучивање по поднетим захтевима. Наведене околности, увелико мултипликују постојећи обим посла и број пошиљки. Надлежна служба је овим поводом, до сада упутила око 23.000 дописа.

У зависности од тога да ли подносилац захтева испуњава услове за ослобађање од плаћања таксе, предвиђене чланом 42. ставом 1. тачкама 1-6. Закона о јавним медијским сервисима, што се цени на основу поднетог захтева и приложене документације као и допунски приложене документације по упућеним дописима за уређење захтева, доноси се решење о усвајању, решење о одбијању захтева, решење о обустави поступка или закључак о одбацивању.

Упркос свим проблемима са којима смо се суочавали током 2016. године у реализацији овог обимног и сложеног посла, надлежна служба РТС-а, успела је да закључно са месецом мартом 2017. обради 49.423 предмета по поднетим захтевима, који обухватају преко 89.690 мерила ел. енергије за која је тражено ослобађање. Позитивно је решено, односно ослобођено **18.429** мерила и за иста издато и дистрибуирано решење о усвајању на адресу наведену у захтеву. Позитивно је решено, односно ослобођено од обавезе плаћања још **33.562** мерила ел.енергије, за која се не издаје решење али се решава по основу поднетог

захтева ( чл. 38 закона - више од једног мерила по стамбеној јединици, мерило се не односи на категорију по стамбеној јединици или пословном простору).

По непотпуним, нејасним и у слободној форми поднетим захтевима као и захтевима са неважећом документацијом, на адресе подносиоца упућено је преко **23.000** дописа за допуну документације.

За преко 10.500 упућених захтева за допуну документације, приспела је документација на основу које се доносе одговарајућа решења. За тренутно преостали број упућених захтева (12.640) очекују се одговори; у супротном, испоставиће се закључци о одбацивању захтева.

Одређене недоумице од којих је зависило одлучивање по захтеву, решавале су се и телефонским контактом са странкама, о чему су састављани записници (у складу са чланом 60. став 3. ЗУП-а. и чланом 6. став 1. Правилника о спровођењу поступка по захтевима поднетим за ослобађање од обавезе плаћања таксе за јавни медијски сервис). О учињеном саопштењу, лице које обрађује предмет саставља забелешку на спису (забелешка обавезно садржи: кратак опис саопштења, време, начин саопштавања, потпис лица који обрађује предмет). Телефонски контакт са подносиоцима захтева, најчешће је успостављан поводом изјашњења о чињеници да ли живи у једночланом домаћинству или да је хранилац породице у вишечланом домаћинству (тј да се ради о лицу које у вишечланој породици једини остварује приходе (запослено лице/пензионер).

Уједно напомињемо, да се за значајан број захтева (~4.900), није могло утврдити по ком основу се подноси захтев. У овим ситуацијама, подносиоцима захтева, упућивали смо писма са детаљним информацијама о условима за ослобађање. Наведена писма не спадају у групацију дописа за допуну документације (у складу са ЗУП-ом) - информативног су карактера и едукују странку о условима за ослобађање и начину подношења захтева.

За одбијање је припремљено **20.621** предмета по основу решења о одбијању и **1.456** предмета по основу закључка о одбацивању (до сада је донето и дистрибуирано око 8.100 одлука).

Учестала је пракса и да се у оквиру једног предмета доноси и до три одлуке у виду решења, јер се у оквиру једног захтева према наведеним мерилима за ослобађање доносе различите одлуке, а дешава се да се једним захтевом обухвата и више различитих лица. Један захтев, **у просеку,** садржи два до три мерила електричне енергије за која се тражи ослобађање.

Доношење исправне одлуке по поднетом захтеву, у неких 25% случајева, компликује и чињеница да подносиоци, сукцесивно из два или више пута (у временским размацима од пар месеци) подносе захтеве уз које прилажу делове докумената који заједнички чине један комплетан захтев; овакво поступање подносиоца захтева отежава реално сагледавање предмета и доношење одлуке.

На основу досадашњег броја обрађених предмета, може се утврдити следећа структура примљених захтева:

- ~ 20% примљених захтева, је уредно и улази у поступак доношења решења о усвајању
- ~ 20% примљених захтева, на основу приложених доказа, улази у поступак доношења решења о одбијању
- ~ 50% захтева улази у процедуру за које је потребна допуна документације, како би се донела коначна одлука (усвајање или одбијање)
- ~ 10% захтева, је потпуно неодређено; за ове захтеве се не може утврдити основ по коме је поднет, па се подносиоцима упућује писмо информативног (едукативног) карактера

Чињеница да се трудимо да у што већој мери поштујемо начело пружања помоћи странци, а да при томе не умањимо квалитет и прецизност приликом доношења одлука, неминовно утиче на смањење динамике и успоравање процедуре одлучивања по поднетим захтевима.
Из објективних, а напред наведених разлога, поступак обраде примљених захтева се не може убрзати, јер би на тај начин изгубили на степену квалитета обрађене документације и донетих одлука, што би по нашем мишљењу ишло на штету права странака која им потенцијално припадају.
У поступку доношења решења, Радио телевизија Србије се позива на датум пријема захтева за ослобађање од плаћања таксе, из чега јасно произилази да ниједна странка чији је захтев усвојен, неће бити оштећена због кашњења у обради документације узрокованог обимом посла.
Поред обима и сложености посла у вези решавања примљених захтева за ослобађање од плаћања таксе за ЈМС, као један од значајних проблема, издваја се и број извршилаца. Служба надлежна за наведене послове има 15 запослених, али је од овог броја 4-6 запослених на дужем боловању (трудничко, породиљско, болест деце...). Од преосталог броја запослених, који су редовно присутни на послу, троје не може бити ангажовано на обради захтева, јер су задужени за обављање других значајних послова у оквиру службе.

Како је одлуком Владе, и даље на снази забрана запошљавања у јавном сектору, једино решење за превазилажење проблема са бројем запослених и реализацијом обимног и сложеног посла, био је пријем на привремене и повремене послове. У складу са законским могућностима и препоруком Заштитиника грађана из новембра 2016., на пословима прве фазе обраде захтева по поднетим захтевима за ослобађање и уређење захтева у складу са ЗУП-ом као и контакт са странкама (пружање свих неопходних информација у складу са одредбама члана 42. Закона о јавним медијским сервисима) примљено је 6 извршилаца; за послове друге фазе обраде документације из домена правних послова, а која обухвата доношење одлука у складу са правилима и роковима које налаже Закон о управном поступку, примљено је 6 извршиоца правне струке (сви извршиоци ангажовани су путем уговора о привременим и повременим пословима).

У прилог свему наведеном морамо напоменути да на успоравање процеса обраде утиче и велики број управних спорова покренутих од стране обвезника таксе пред Управним судом (преко 70), као и велики број представки поднетих преко више министарстава (културе, социјалне заштите, привреде, трговине), Регулаторног тела, Заштитника грађана, Кабинета Владе, Повереника за информације, органа локалне управе и самоуправе и других институција и органа.

Поводом захтева за доставу мишљења неког од надлежних органа по питању испуњења услова једночланог домаћинства или храниоца породице у вишечланом домаћинству (из члана 42. Став 1. Закона о јавним медијским сервисима), у прилог овоме достављамо одлуку донету од стране Управног суда, која садржи објашњење о правилном и потпуном утврђеном чињеничном стању и правилној примени материјалног права, приликом доношења решења којим се одбија захтев тужиоца, обзиром да у списима предмета нема доказа да је тужилац физичко лице које живи у једночланом или је хранилац породице у вишечланом домаћинству. У прилогу извештаја достављамо комлетан одговор Управног суда са пратећим списима из предмета, на основу којих је донета одлука.

Са поштовањем,

**Руководилац**
**Службе пословни инжењеринг**

Ксенија Вујовић

**Директор**
**ПЈ Пословни инжењеринг и ИТ**

Жарко Палија

**Прилог:**

- Мишљење Министарства културе и информисања бр. 345-014-61/2016-04
- Одлука Управног суда I-1 У 11928/16-08.02.2017.

# USLOVI ZA OSLOBOĐENJE OD OBAVEZE PLAĆANJA TAKSE ZA JAVNI MEDIJSKI SERVIS

## Zakon o javnim medijskim servisima

**Dvočlane porodice mogu biti oslobođene plaćanja takse samo ukoliko ispune uslov da je u takvoj porodici korisnik merila električne energije hranilac porodice i uz ispunjenje jednog od uslova nabrojenih u članu 42. stav 1. tačke 1-6), a ukoliko oba člana dvočlane porodice ostvaruju prihode ne postoji mogućnost oslobođenja od plaćanja takse jer nije ispunjen uslov da je lice koje je korisnik merila električne energije hranilac porodice u višečlanom domaćinstvu**

"Članom 42. stav 1. Zakona o javnim medijskim servisima ("Sl. glasnik RS", br. 83/2014 i 103/2015) propisano je da se od obaveze plaćanja takse oslobađa fizičko lice, vlasnik merila električne energije, koje živi u jednočlanom domaćinstvu ili je hranilac porodice u višečlanom domaćinstvu ukoliko je:

1) osoba sa invaliditetom sa 100% telesnog oštećenja;

2) osoba sa invaliditetom sa manje od 100% telesnog oštećenja, ako joj je, u skladu sa odredbama posebnog propisa, priznato pravo na dodatak za tuđu negu i pomoć;

3) lice koje je trajno izgubilo sluh ili slepo lice;

4) korisnik prava na novčanu socijalnu pomoć;

5) penzioner sa minimalnom penzijom;

6) fizičko lice korisnik više merila električne energije, za merilo električne energije u stambenoj jedinici, odnosno poslovnom prostoru, koji se ne koristi.

U toku izrade propisa načinjen je propust prilikom pravno tehničke redakcije teksta tako što je, u citiranom stavu, upotrebljena reč "vlasnik" umesto reči "korisnik" jer su sva fizička i pravna lica korisnici merila električne energije a vlasnik merila je distributer električne energije.

Članom 38. Zakona je propisano da je obveznik plaćanja takse za javni medijski servis fizičko i pravno lice koje je korisnik merila električne energije po stambenoj jedinici, odnosno poslovnom prostoru. Da bi korisnik merila električne energije mogao biti oslobođen od plaćanja takse za javni medijski servis potrebno je da bude ispunjen osnovni uslov, a to je da on živi u jednočlanom domaćinstvu (što znači da u stambenoj jedinici živi sam) ili da je